

การจัดประสบการณ์ภาษาที่สองโดยเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางในเด็กปฐมวัย

A Second Language Experience Provision by Using Total Physical Response

Technique for Young Children

ศศิกา อุดมพรเทพสกุล¹ ชลาธิป สมาหิโต² และปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร³

Sasipa Udomphonthepsakun¹ Chalatip Samahito² and Piyanan Hirunchalothorn³

¹นิสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³อาจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยยังไม่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กเท่าใดนัก เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางถูกพัฒนาขึ้น โดย Dr. James Asher มีแนวคิดมาจากวิธีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จึงเหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ โดยมีวิธีการสอน คือ เด็กฟังคำสั่งจากครูแล้วปฏิบัติตาม นอกจากนี้การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมีหลากหลายประเภทซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายสามารถนำมาจัดประสบการณ์ภาษาที่สองในเด็กปฐมวัยได้

คำสำคัญ: เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง ภาษาที่สอง เด็กปฐมวัย

Abstract

At present, English language experience provision for young children is not consistent with the way young children learn. Total Physical Response Technique (TPR) derived from the natural approach was developed by Dr. James Asher. This technique is suitable for learners who start learning a second or a foreign language. The teaching technique is that learners listen to the instruction from the teacher and then follow her instruction. In addition, there are different types of TPR activities that can be used to organize a second language experience provision for young children.

Keywords: Total Physical Response, Second language, Young children

บทนำ

การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ภาษาโลกเป็นหนึ่งสาระวิชาหลักที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะการสื่อสารอย่างมีความหมาย ภาษาอังกฤษได้รับการยอมรับในฐานะภาษาสำคัญของโลกจึงทำให้มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อความหมายกับบุคคลที่ต่างภาษาหรือต่างวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษถือได้ว่ามีบทบาทต่อการจัดการเรียนรู้ในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องมาจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้ ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติ และเป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยไปจนถึงการศึกษาตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 และสมเกียรติ อ่อนวิมล, 2555)

ที่ผ่านมาการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษในเด็กปฐมวัยยังไม่มีแนวทางการจัดประสบการณ์ภาษาที่ชัดเจนและยังไม่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเท่าใดนัก ปัจจุบันโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนมีการจัดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่หลากหลายและแตกต่างกันไปตามสภาพและความพร้อมของแต่ละโรงเรียน แต่ก็มีจุดเน้นที่ตรงกัน คือ เด็กต้องมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง จากปัญหาดังกล่าวครูจึงควรให้ความสำคัญและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนภาษาอังกฤษ โดยเน้นให้เด็กมีความคุ้นเคยกับการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัย และเน้นความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทั้งนี้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Technique: TPR) เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่นิยมกันในหมู่ผู้สอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองให้กับผู้ที่เริ่มต้นเรียนภาษา เนื่องจากมีวิธีการสอนที่ไม่ซับซ้อน เริ่มต้นจากการฟังและการเลียนแบบทำให้นักเรียนสามารถตอบสนองโดยใช้ร่างกาย สิ่งของ หรือรูปภาพได้ (ซีริน ชุมวรรฐายี, 2557) ดังนั้นเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางจึงเหมาะสำหรับการนำมาจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษในเด็กปฐมวัย เนื่องจากมีวิธีการเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ และเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงหน้าต่างแห่งโอกาสทองของการเรียนรู้ (Windows of Opportunity) เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมแก่การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาที่สองต่างๆ (สินดี จำเริญนุสิต, ม.ป.ป.)

ความเป็นมาของเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง

เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Technique: TPR) ได้รับการพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1965 เพื่อการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษ ภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ โดย Dr. James Asher นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน แห่งมหาวิทยาลัยซาน โฮเซสเตท (San Jose State University) รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ซึ่งแนวคิดทฤษฎีของ Asher มาจากวิธีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Natural Approach) คือ การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กทารก โดยก่อนที่เด็กจะพูดคำๆ หนึ่งได้นั้น ในขั้นแรกเด็กจะค่อยๆ เลียนแบบการใช้ภาษาด้วยการสื่อความหมายโดยการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น การมอง การชี้ การสัมผัส เป็นต้น พัฒนาการทางภาษาของเด็กทารกเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่และเป็นลักษณะที่เป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ Asher ได้อ้างถึงแนวคิดของ Piaget ว่า กระบวนการรับรู้ภาษาของเด็กทารกในระยะเริ่มแรกนี้

เรียกว่า Construction Reality การสอน โดยวิธีบอกหรืออธิบายอย่างเดียวนั้น ไม่เพียงพอ เด็กไม่สามารถแปลความหมายของคำได้แต่จะเรียนรู้จากการได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งหัวใจสำคัญของเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางนั้น นักเรียนมีหน้าที่ฟังคำสั่งหรือคำพูดจากครูแล้วทำตามท่าทางตามครู โดยไม่จำเป็นต้องพูด นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำสั่งนั้นจากท่าทางที่ครูแสดงให้เห็น (Richards and Rodgers, 1986; Widodo, 2009; ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร, 2552)

ความหมายของการตอบสนองด้วยท่าทาง

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การตอบสนองด้วยท่าทาง ดังนี้

Asher (1979) ได้ให้คำจำกัดความว่า การตอบสนองด้วยท่าทาง คือ การเรียนภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ โดยเป็นการสอนที่ให้นักเรียนฟังคำสั่งพร้อมกับตอบสนองด้วยท่าทางที่เหมาะสม Widodo (2009) กล่าวว่า การตอบสนองด้วยท่าทาง หมายถึง การกระตุ้นให้นักเรียนฟังและตอบสนองผ่านท่าทางจากคำสั่งของครู ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร (2552) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า การตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นวิธีการสอนโดยการฟังคำสั่งและปฏิบัติตามด้วยการออกท่าทาง หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า การสอนคำสั่งและตอบสนองด้วยท่าทางและมณี อินทพันธ์ (2553) ได้กล่าวว่า การตอบสนองด้วยท่าทาง คือ วิธีการสอนที่ครูเป็นต้นแบบแสดงท่าทางพร้อมพูดคำศัพท์ หรือประโยค โดยมีสื่อที่เป็นสิ่งของหรือรูปภาพให้นักเรียนปฏิบัติตาม

จากความหมายของการตอบสนองด้วยท่าทางที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การตอบสนองด้วยท่าทาง คือ วิธีการสอนภาษาที่สองที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของประเทศตนเอง เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี เป็นต้น โดยนักเรียนเกิดทักษะการฟังและการตอบสนองโดยแสดงออกจากท่าทางตามคำสั่งของครู

ประเภทของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

นักวิชาการได้จัดแบ่งประเภทของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ไว้ดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย (Total Physical Response - Body: TPR-B) คือ การสอนโดยการแสดงท่าทางปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ครูใช้คำศัพท์ วลี หรือประโยคที่เกี่ยวกับร่างกายในการออกคำสั่ง เช่น “Jump.” เป็นต้น การแสดงท่าทางจะปฏิบัติซ้ำๆ จำนวน 2 - 3 ครั้ง หรือจนกว่านักเรียนทุกคนจะสามารถทำได้ด้วยตนเอง การแสดงท่าทางเป็นสิ่งสำคัญในการสอนภาษาที่สอง เนื่องจากท่าทางคือ เครื่องมือและสื่อที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจประโยค ในช่วงแรกประโยคคำสั่งควรเป็นประโยคแบบสั้นและเข้าใจง่าย จากนั้นค่อยๆ เพิ่มประโยคที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกายเป็นการใช้คำศัพท์เกี่ยวกับร่างกายทั้งหมด นอกจากนี้ครูสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้เกม เช่น เกม Simon says เมื่อครูพูดคำสั่งว่า Simon says: “Jump.” ให้นักเรียนทำตามท่าทางกระโดด แต่ถ้าเมื่อใดที่ครูไม่ได้พูดคำสั่งว่า Simon says นักเรียนไม่ต้องทำตามท่าทาง

2. การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สิ่งของ (Total Physical Response - Object: TPR-O) คือ การสอนโดยครูนำสิ่งของต่างๆ ภายในห้องเรียน เพื่อใช้เป็นสื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ในการออกคำสั่งครู

ควรใช้คำศัพท์ควบคู่กับคำกริยา เช่น “Point to a pencil.” เป็นต้น ทั้งนี้ครูควรเริ่มจากการแนะนำสิ่งของก่อน และครูสามารถสอนไวยากรณ์เรื่องพจน์ได้ เช่น “Give me two pencils.”

3. การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้รูปภาพ (Total Physical Response - Picture: TPR-P) คือ การสอนโดยครูนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนมาใช้ออกคำสั่งให้นักเรียนออกมาชี้ จับ หรือแตะรูปภาพหน้าห้องเรียน เช่น ครูพูดคำสั่งว่า “The bird is on the roof of a house.” นักเรียนนำรูปภาพนกมาปะติดบนหลังคาบ้าน เป็นต้น รูปภาพที่นำมาใช้มี 2 รูปแบบ คือ 1) รูปภาพสำเร็จ เช่น ภาพถ่าย 2) รูปภาพปะติดแกะออก ข้อดีของรูปภาพปะติดแกะออก คือ สามารถสลับรูปตามตำแหน่งต่างๆ ของภาพได้ นอกจากนี้รูปภาพที่นำมาใช้ครูต้องคำนึงถึงระดับชั้น ช่วงอายุ และความยากง่ายของบทเรียน

4. การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้การเล่าเรื่อง (Total Physical Response - Storytelling: TPR-S) คือ การสอนโดยครูมีหน้าที่เล่าเรื่องและแสดงท่าทางประกอบให้ดู หลังจากนั้นให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาแสดงท่าทางตามเนื้อเรื่อง หรือถ้านักเรียนมีความพร้อมที่จะพูดให้นักเรียนเป็นคนเล่าเรื่องและให้เพื่อนๆ ออกมาแสดงท่าทางประกอบเนื้อเรื่องก็ได้ เช่น ขณะที่ครูเล่านิทานเรื่อง Little tiger picks up และพูดประโยคว่า “Pick up your toys, Little tiger.” ครูทำท่าทางเก็บของเล่นให้นักเรียนดู จำนวน 3 ครั้ง ทั้งนี้ครูต้องคำนึงถึงความพร้อมในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน การเลือกใช้นิทานควรเหมาะสมกับช่วงวัย ภาษาไม่ซับซ้อน และมีเนื้อเรื่องไม่ยาวจนเกินไป

5. การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้การวาดรูป (Total Physical Response - Drawing: TPR-D) คือ การสอนโดยครูวาดรูปเอง เหมาะสำหรับชุดคำศัพท์ที่ไม่สามารถนำมาให้นักเรียนดูได้หรือจับต้องได้ เช่น ท้องฟ้า พระอาทิตย์ พระจันทร์ ก้อนเมฆ ภูเขา เป็นต้น

6. การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สถานที่ (Total Physical Response - Location: TPR-L) คือ การสอนโดยครูเขียนคำ หรือวาดรูปแล้วนำไปติดบริเวณรอบๆ ห้องเรียน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ตลาด จากนั้นครูออกคำสั่งให้นักเรียนไปยังสถานที่ต่างๆ ตัวอย่างเช่น ครูออกคำสั่งว่า “Walk to school.” เป็นต้น

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ประภทของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดประสบการณ์ภาษาที่สองในเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย เด็กจะเข้าใจคำสั่งโดยการแสดงออกท่าทางด้วยตนเอง 2) การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สิ่งของ เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงจากสื่อของจริงและเพิ่มพูนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน 3) การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้รูปภาพ เด็กจะเข้าใจคำศัพท์ในบทเรียนได้ง่ายมากยิ่งขึ้น และ 4) การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้การเล่าเรื่อง นิทานจะช่วยให้เด็กเกิดการกระตุ้นและมีความสนใจต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ลำดับขั้นของวิธีการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง

Asher (1979) กล่าวถึง ลำดับขั้นของวิธีการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง มีดังต่อไปนี้

1. ขั้นสาธิต (Demonstration) ขั้นนี้ครูมีหน้าที่แนะนำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนดูด้วยการออกคำสั่ง 1 ชุด ประมาณ 7 - 8 คำ และควรเป็นคำกริยา ขณะที่ครูออกคำสั่งเป็นภาษาอังกฤษครูจะแสดงท่าทางไปด้วยส่วนนักเรียนแสดงท่าทางตามครูแต่ไม่ต้องพูด ตัวอย่างคำสั่งชุดแรกที่ Asher แนะนำ เช่น stand up, walk, jump, run, turn around, turn left, และ sit down
2. ขั้นลังเล (Hesitation) ขั้นนี้เป็นการดูว่า นักเรียนสามารถแสดงท่าทางได้ด้วยตนเองหรือไม่ โดยครูไม่สาธิตให้ดู เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Stand up.” แต่ครูไม่ยื่นขึ้น
3. ขั้นทดสอบ (Test) ขั้นนี้ครูออกคำสั่งสลับประโยคโดยไม่เรียงตามลำดับ เช่น คำสั่งที่ 1 “Stand up, Walk, Jump.” คำสั่งที่ 2 “Jump, Stand up, Walk.” ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งที่ละคน ถ้านักเรียนสามารถแสดงตามคำสั่งได้แสดงว่าเกิดความเข้าใจต่อคำสั่งเหล่านั้น
4. ขั้นออกคำสั่งใหม่ๆ แปลกๆ (Novelty) ขั้นนี้ครูออกคำสั่งใหม่ๆ เพื่อจะดูว่านักเรียนมีปฏิกิริยาอย่างไรกับคำสั่ง โดยคำสั่งประเภทนี้จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนานมากขึ้น เช่น ครูออกคำสั่ง “Walk like a duck.” เป็นต้น
5. ขั้นสลับบทบาท (Role-Reversal) ขั้นนี้ให้นักเรียนสลับบทบาทกับครู โดยให้นักเรียนมาออกคำสั่งและให้เพื่อนๆ แสดงท่าทางรวมทั้งครูด้วย ในขั้นนี้นักเรียนจะได้เริ่มพูด นอกจากนี้ครูควรหลีกเลี่ยงการตำหนิที่นักเรียนพูดผิดหรือออกเสียงผิด

หลักการของวิธีการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง

1. เน้นการสาธิต ครูพูดคำสั่งหรือคำศัพท์พร้อมแสดงท่าทางให้นักเรียนดู จากนั้นให้อาสาสมัครออกมาพูดคำสั่งและให้เพื่อนในชั้นเรียนทำท่าทางพร้อมกัน
2. ใช้หลัก 3 หมายถึง การสอนแต่ละครั้งครูควรใช้คำศัพท์ใหม่ 3 คำ และการทำท่าทาง 3 ครั้ง ถ้านักเรียนไม่เข้าใจให้ครูทำท่าทางมากกว่า 3 ครั้งได้
3. เน้นความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายของคำสั่งนั้นๆ จากท่าทางโดยไม่ต้องแปลเป็นภาษาที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาแม่ ข้อสำคัญคือ ไม่ควรตำหนิเมื่อนักเรียนทำผิดแต่ควรให้กำลังใจแก่นักเรียน
4. เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปหาสิ่งไกลตัว หรือจากง่ายไปหายาก
5. ก่อนที่จะเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ต้องทบทวนคำศัพท์ที่เรียนมาแล้วทุกครั้ง

ตัวอย่างการจัดประสบการณ์ภาษาที่สองโดยเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางในเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยมีลักษณะแบบบูรณาการและสอดคล้องกับสาระที่ควรเรียนรู้ 4 สาระ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ชรรถมาดิรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัว ดังตัวอย่างการจัดประสบการณ์ภาษาที่สองโดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางในเด็กปฐมวัยต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก การสอนหน่วย My body คำศัพท์ ได้แก่ head, shoulders, knees ครูดำเนินการสอนดังนี้ 1) ขึ้นสาธิต (Demonstration) ขณะที่ครูร้องเพลง Head shoulders knees and toes ครูทำท่าทางประกอบ เมื่อร้องเพลงจบครูออกคำสั่งว่า “Touch your head.” พร้อมทำท่าแตะที่หัวจำนวน 3 ครั้ง จากนั้นให้เด็กแสดงท่าทางตามครูแต่ไม่ต้องพูด 2) ขึ้นลังเล (Hesitation) ครูให้เด็กแสดงท่าทางด้วยตนเองโดยครูไม่สาธิตให้ดู เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Lift up your shoulders.” ครูไม่ทำท่ายกไหล่ 3) ขึ้นทดสอบ (Test) ครูออกคำสั่งสลับประโยคโดยไม่เรียงตามลำดับ เช่น ครูออกคำสั่งที่ 1 “Touch your head, Lift up your shoulders, Point your knees.” ครูออกคำสั่งที่ 2 “Point your knees, Touch your head, Lift up your shoulders.” โดยให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งทีละคน 4) ขึ้นออกคำสั่งใหม่ๆ แปลกๆ (Novelty) ครูจะออกคำสั่งใหม่ๆ เพื่อคิดว่าเด็กมีปฏิกิริยาอย่างไรกับคำสั่ง เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Point to your friend’s knees.” เด็กทำท่าทางชี้ที่หัวเข้าของเพื่อน 5) ขึ้นสลับบทบาท (Role - Reversal) ครูให้เด็กอาสาสมัครออกมาพูดคำสั่งหน้าชั้นเรียนเพื่อให้เพื่อนๆ แสดงท่าทางตามคำสั่ง ตัวอย่างการจัดประสบการณ์ข้างต้นเป็นการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย ครูสามารถนำเพลงและเกมทางภาษามาใช้เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นก็ได้ ซึ่งเพลงและเกมทางภาษาถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง

ตัวอย่างที่ 2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก การสอนหน่วย My house คำศัพท์ ได้แก่ straw house, wood house, brick house ดำเนินการสอนดังนี้ 1) ขึ้นสาธิต (Demonstration) หลังจากที่ครูเล่านิทานเรื่อง The Three Little Pigs ครูนำรูปภาพบ้านฟาง รูปภาพบ้านไม้ และรูปภาพบ้านอิฐมาติดหน้าห้องเรียน เมื่อครูออกคำสั่งว่า “Point to a straw house.” พร้อมชี้บ้านฟาง จำนวน 3 ครั้ง จากนั้นให้เด็กแสดงท่าทางตามครูโดยไม่ต้องพูด 2) ขึ้นลังเล (Hesitation) เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Point to a wood house.” แต่ครูแก้งชี้บ้านอิฐเด็กบางคนอาจสับสน เพราะในขั้นที่ 1 เมื่อครูออกคำสั่งว่า “Point to a wood house.” ครูชี้บ้านไม้ เด็กบางคนอาจโต้แย้งขึ้นว่าครูทำผิดแสดงให้เห็นว่า เด็กเริ่มเกิดการเรียนรู้ 3) ขึ้นทดสอบ (Test) ถ้าเด็กทำท่าทางตามคำสั่งได้แสดงว่าเด็กเกิดความเข้าใจต่อคำสั่งนั้นๆ เช่น “Point a straw house, Touch a wood house, Point a brick house.” เด็กชี้บ้านฟาง สัมผัสบ้านไม้ และชี้บ้านอิฐได้ถูกต้อง 4) ขึ้นออกคำสั่งใหม่ๆ แปลกๆ (Novelty) เช่น ครูออกคำสั่งว่า “The pig is in a brick house.” เด็กนำรูปภาพหมูมาปะติดในบ้านอิฐ เป็นต้น 5) ขึ้นสลับบทบาท (Role-Reversal) ครูให้เด็กร่วมกันแสดงนิทานเรื่อง The Three Little Pigs โดยให้เด็กเลือกตัวละครที่ตนเองชื่นชอบ เช่น เด็กที่แสดงเป็นหมาป่าอาจพูดออกคำสั่งว่า “I blow a brick house.” พร้อมทำท่าทางเป่าบ้านอิฐ ตัวอย่างการจัดประสบการณ์ข้างต้นนี้ คือ การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้รูปภาพ และการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้การเล่าเรื่อง ซึ่งการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางสามประเภทนี้สามารถจัดรวมกันได้ ทำให้เด็กไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้

ตัวอย่างที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว การสอนหน่วย Farm animals คำศัพท์ ได้แก่ pig, cow, duck ดำเนินการสอนดังนี้ 1) ขั้นสาธิต (Demonstration) ขณะที่ครูร้องเพลง Animals on the farm ครูทำท่าทางประกอบ เมื่อร้องเพลงจบครูนำรูปภาพหมู รูปภาพวัว และรูปภาพเป็ดมาวางตามจุดต่างๆ ในห้องเรียน เมื่อครูออกคำสั่งว่า “Walk to a pig.” ครูทำท่าทางเดินไปที่รูปภาพหมู จำนวน 3 ครั้ง จากนั้นให้เด็กแสดงท่าทางตามครูโดยไม่ต้องพูด 2) ขั้นลังเล (Hesitation) ครูให้เด็กแสดงท่าทางด้วยตนเองโดยครูไม่สาธิตให้เด็กดู เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Run to a cow.” ครูไม่ทำท่าทางวิ่งไปที่รูปภาพวัว 3) ขั้นทดสอบ (Test) เช่น ครูออกคำสั่งที่ 1 “Walk to a pig, Run to a cow, Jump to a duck.” และครูออกคำสั่งที่ 2 “Jump to a duck, Walk to a pig, Run to a cow.” โดยให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งทีละคน 4) ขั้นออกคำสั่งใหม่ๆ แปลกๆ (Novelty) ครูจะออกคำสั่งใหม่ๆ เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Walk like a duck.” เด็กทำท่าทางเดินเหมือนเป็ด เป็นต้น 5) ขั้นสลับบทบาท (Role-Reversal) ครูให้เด็กออกมาพูดคำสั่งหน้าชั้นเรียนเพื่อให้เพื่อนๆ แสดงท่าทางตามคำสั่ง ตัวอย่างการจัดประสบการณ์ข้างต้นนี้เป็นการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย และการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้รูปภาพ

ตัวอย่างที่ 4 สิ่งต่างๆ รอบตัว การสอนหน่วย Classroom equipment คำศัพท์ ได้แก่ pencil, book, desk ดำเนินการสอนดังนี้ 1) ขั้นสาธิต (Demonstration) ครูแนะนำสิ่งของต่างๆ ภายในห้องเรียน เช่น “This is a pencil.” จำนวน 3 ครั้ง 2) ขั้นลังเล (Hesitation) ครูให้เด็กแสดงท่าทางด้วยตนเองโดยครูไม่สาธิตให้เด็กดู เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Open your book.” ครูไม่ทำท่าทางเปิดหนังสือ 3) ขั้นทดสอบ (Test) ครูให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งทีละคน เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Point a pencil, Open your book, Hit a desk.” เด็กทำท่าทางชี้ดินสอ เปิดหนังสือ และตีโต๊ะเรียน 4) ขั้นออกคำสั่งใหม่ๆ แปลกๆ (Novelty) ครูจะออกคำสั่งใหม่ๆ เพื่อดูว่าเด็กมีปฏิกิริยาอย่างไรกับคำสั่ง เช่น ครูออกคำสั่งว่า “Walk to a desk.” เด็กทำท่าทางเดินไปที่โต๊ะเรียน 5) ขั้นสลับบทบาท (Role-Reversal) ครูให้เด็กออกมาพูดคำสั่งหน้าชั้นเรียนเพื่อให้เพื่อนๆ แสดงท่าทางตามคำสั่ง ตัวอย่างการจัดประสบการณ์ข้างต้นนี้เป็นการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย และการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สิ่งของ ซึ่งการนำเอาสิ่งของมาใช้แสดงร่วมกับการแสดงท่าทางทำให้สามารถเพิ่มคำศัพท์ในการสอนได้มากกว่าเดิม และสามารถใช้ประโยคได้ยาวและซับซ้อนมากขึ้น เช่น These are two red pencils. ซึ่งการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สิ่งของควรเริ่มจากการแนะนำสิ่งของก่อนเป็นอันดับแรก

จากทั้งสี่ตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สิ่งของ การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้รูปภาพ และการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้การเล่าเรื่อง ครูสามารถนำมาประยุกต์และดำเนินการสอนร่วมกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กฝึกฝนการฟังคำสั่งภาษาอังกฤษ การพูดออกคำสั่งภาษาอังกฤษ และลงมือปฏิบัติท่าทางด้วยตนเอง

ข้อควรคำนึงของการจัดประสบการณ์ภาษาที่สองโดยเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางในเด็กปฐมวัย

เนื่องด้วยเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่กำลังพัฒนาการใช้ภาษา ทำให้คลังคำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวจึงมีไม่มากนัก ครูจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเพื่อฝึกให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นข้อควรคำนึงในการจัดประสบการณ์ภาษาที่สองโดยเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทางในเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. ครูควรวางแผนการจัดประสบการณ์จากเนื้อหาง่ายไปหายาก คำศัพท์ควรเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อจำนวนเด็กในชั้นเรียน
2. ครูควรคำนึงความพร้อมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็ก ซึ่งในระยะเริ่มต้นเด็กยังไม่คุ้นเคยกับภาษาที่สอง ครูต้องมีความอดทนต่อการตอบสนองของเด็กเพื่อใช้เวลาในการปรับตัว ทั้งนี้ครูอาจใช้ภาษาแม่ได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม
3. ครูควรให้แรงเสริมทางบวก เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้ภาษาที่สอง และมีความมั่นใจในการแสดงออก

บทสรุป

เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญ การเตรียมความพร้อมในเด็กปฐมวัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปลูกฝังให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน หรือภาษาที่สองอื่นๆ สำหรับภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นกระแสหนึ่งในทางการศึกษาที่ให้ความสนใจและต้องการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาสำคัญในการติดต่อสื่อสารทำให้ปฏิเสธไม่ได้ว่าระบบการศึกษาของไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่สองตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Technique: TPR) เป็นเทคนิคการสอนหนึ่งที่เหมาะสำหรับผู้ที่เริ่มต้นเรียนภาษาที่สอง เนื่องจากมีแนวคิดมาจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ขณะทำกิจกรรมเด็กปฐมวัยเกิดทักษะการฟังจากการได้ยินคำสั่งซ้ำๆ และเด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติท่าทางด้วยตนเอง ซึ่งการแสดงออกด้วยท่าทางเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ นอกจากนี้การใช้สื่อที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นเพลง เกม หรือนิทาน สื่อเหล่านี้จะช่วยทำให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้อย่างสนุกสนาน สำหรับประเภทของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดประสบการณ์ภาษาที่สองในเด็กปฐมวัย ได้แก่ การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้ร่างกาย (Total Physical Response - Body: TPR-B) การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สิ่งของ (Total Physical Response - object: TPR-O) การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้รูปภาพ (Total Physical Response - Picture: TPR-P) และการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้การเล่าเรื่อง (Total Physical Response - Stories: TPR-S) ทั้งนี้ควรใช้วิธีการสอนทั้ง 4 ประเภทสลับเปลี่ยนกันไปเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม แต่ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กปฐมวัยด้วย เช่น การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยการเล่าเรื่องเหมาะสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความพร้อมด้านการพูดภาษาอังกฤษ ผู้เขียนเชื่อว่า การพัฒนาภาษาที่สองในเด็กปฐมวัยจะเกิดผลที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับ การออกแบบประสบการณ์ทางภาษาที่เน้นทักษะการฟังและเน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนผู้ สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชีรีน ชุมวรรฐายี. (2557). *ประสิทธิผลของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางต่อการเรียนรู้คำศัพท์และความคงทนใน การจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- มณี อินทพันธ์. (2553). *การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง: วิวัฒนาการและการนำไปใช้กับผู้เรียนต่างบุคลิกภาพ รูปแบบการเรียนและระดับความสามารถทางภาษา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร. (2552). การสอนแบบทีพีอาร์ (TPR) คืออะไร. *จดหมายข่าวสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ พัฒนาชนบท*, 30 (1), 2-3.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2555). *การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาคกับอนาคตของไทยในอาเซียน*. สืบค้นจาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2013/5/2060_5264.pdf.
- สินดี จำริญนุสิต. (ม.ป.ป.). *โอกาสทองของการเรียนรู้หน้าต่างแห่งโอกาส (Windows of Opportunity)*. สืบค้นจาก <http://contestwar.com/download/file/fid/8074>.
- Asher, J. (1979). *Learning another language through actions: The complete teacher's guidebook*. California: Sky Oaks Productions.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (1986). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Widodo, H. P. (2009). *Teaching children using a total physical response (TPR) method: Rethinking*. Retrieved from <http://sastra.um.ac.id/wp-content/uploads/2009/10/Teaching-Children-Using-a-Total-Physical-Response-TPR-Method-Rethinking-Handoyo-Puji-Widodo.pdf>.